

Morálka

- ▷ Piaget
- ▷ Kohlberg
- ▷ Gilligenová
- ▷ Turiel
- ▷ Shweder
- ▷ Haidt

Co je horší?

- ▷ *1 rozbitý talíř schválně*
- ▷ *5 rozbitých talířů omylem*

Piaget

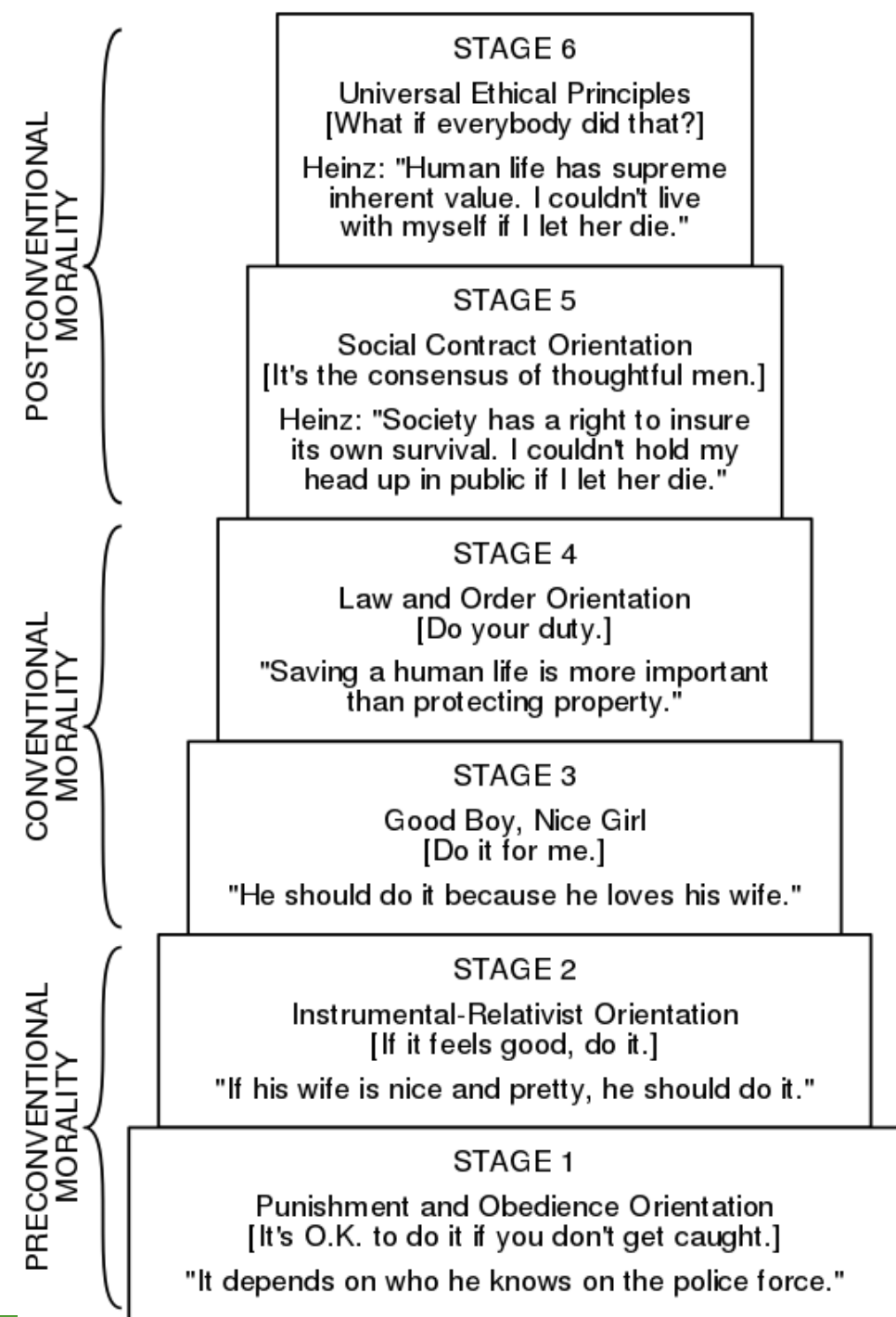
- ▷ Stupně, vývojově podmíněné
- ▷ Heteronomní morálka
- ▷ Autonomní morálka

V jedné daleké zemi umírala žena, která onemocněla zvláštním druhem rakoviny. Existoval lék, o němž si lékaři mysleli, že by mohl ženu zachránit. Šlo o určitou formu rádia, kterou jeden lékárník v tomtéž městě právě před nedávnem objevil. Výroba byla velmi drahá, avšak lékárník požadoval desetkrát víc, než kolik jej stála výroba. Za rádiium zaplatil 200 dolarů a za malou dózu s lékem požadovat 2 000. Heinz, manžel nemocné ženy, vyhledal všechny své známé, aby si půjčil peníze a usiloval i o podporu úřadů. Shromáždil však jen 1 000 dolarů, tedy polovinu požadované ceny. Vyprávěl lékárníkovi, že jeho žena umírá, a prosil jej, aby mu lék prodal levněji, nebo ho nechal zaplatit později. Lékárník však řekl: „Ne, já jsem ten lék objevil a chci na něm vydělat nějaké peníze.“ Heinz tím vyčerpал všechny legální možnosti; je zcela zoufalý a uvažuje, zda by se neměl do lékárny vloupat a lék pro svou ženu ukrást.

Kohlberg

- ▶ Prekonvenční morálka
 - Orientace na poslušnost a trest
 - Orientace na vlastní zájmy
- ▶ Konvenční morálka
 - Dobré vztahy
 - Udržení sociálního řádu
- ▶ Postkonvenční
 - Sociální kontrakt
 - Univerzální principy

Spravedlnost

Gilliganová

- ▷ Orientace na péči
- 1. Vlastní štěstí
- 2. Sebeobětování
- 3. Propojení zájmu o sebe a o druhých

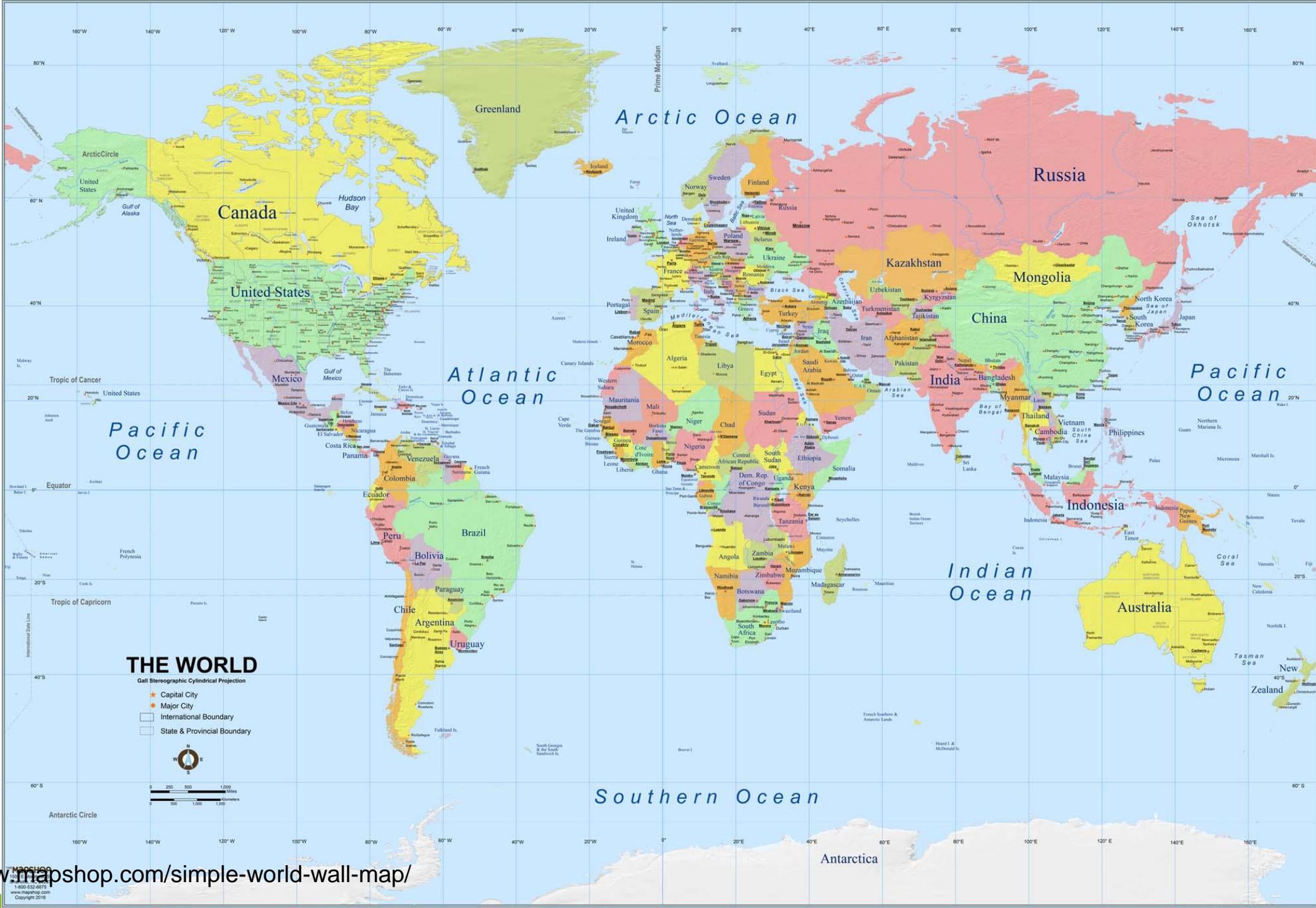

Co je horší?

- ▷ *Ukrást spolužákovi mobil*
 - ▷ *Zabít myš*
- ▷ *Přijít do divadla v pyžamě*

Turiel: teorie sociálních domén

- ▷ Konvence
- ▷ Morálka: fyzická újma, psychická újma, spravedlnost

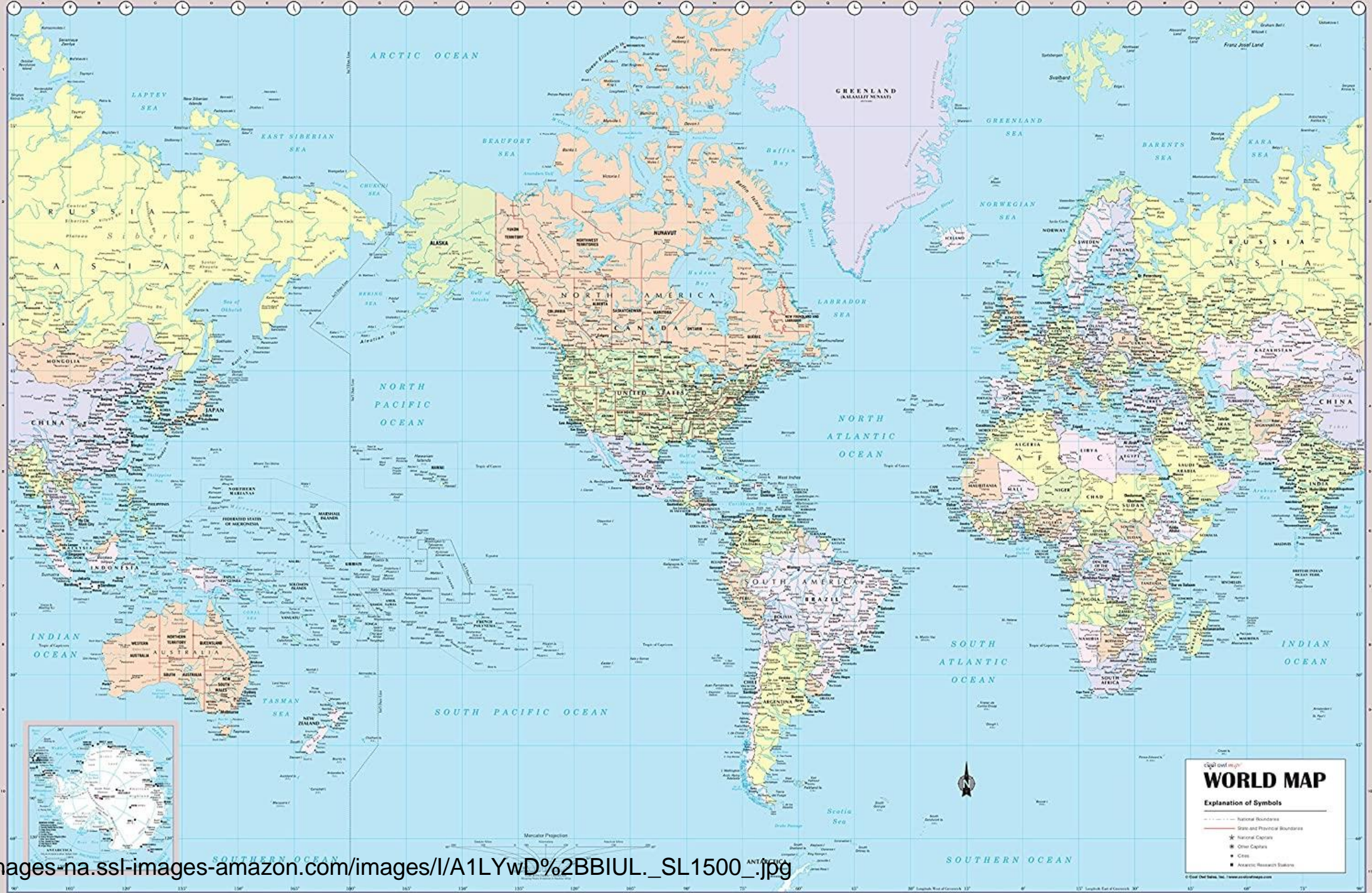

THE WORLD

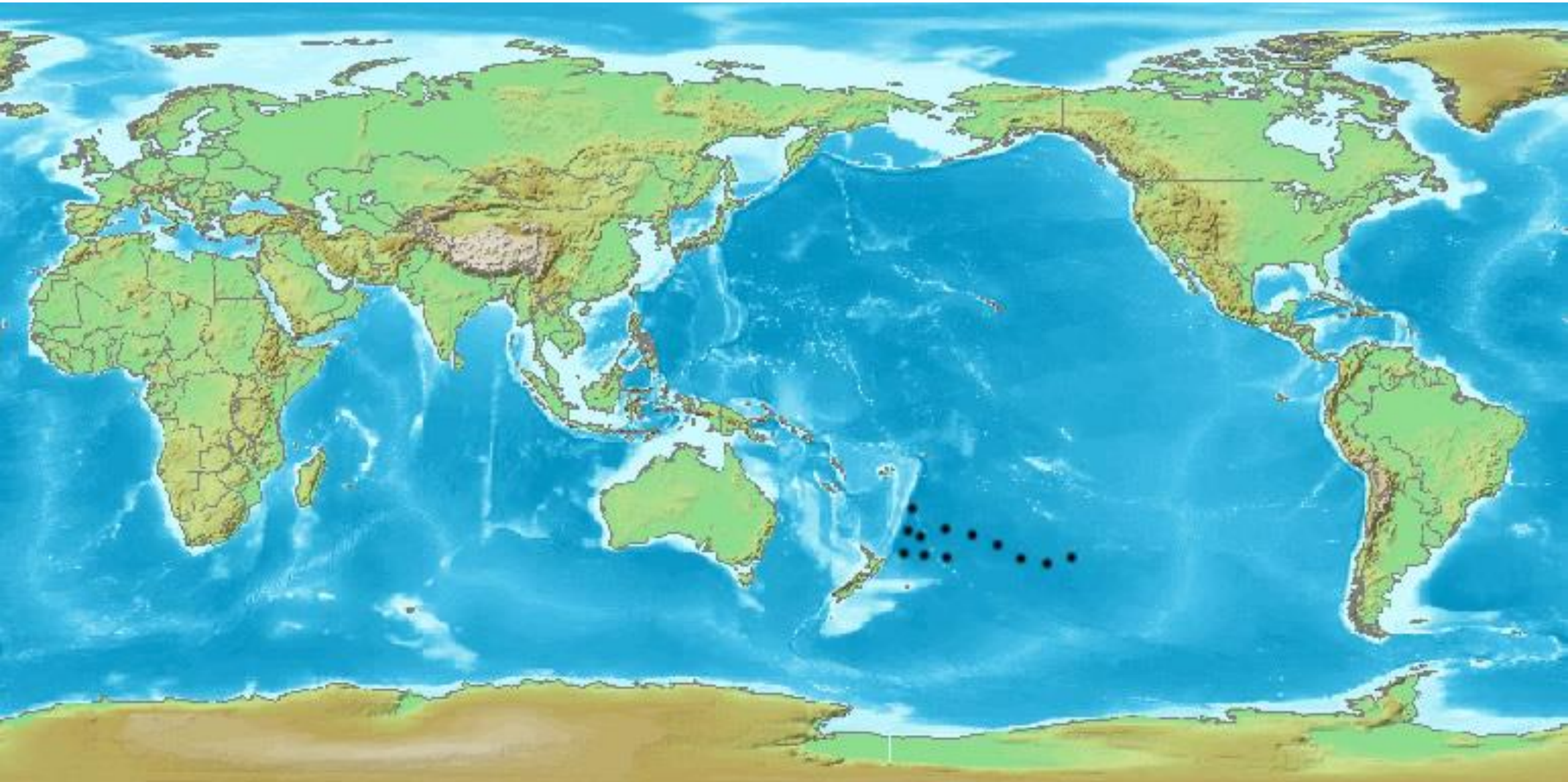
Gall Stereographic Cylindrical Projection

- ★ Capital City
- Major City
- International Boundary
- State & Provincial Boundary

https://images-na.ssl-images-amazon.com/images/I/A1LYwD%2BBIUL._SL1500_.jpg

Shweder

- ▷ Antropologický výskum
- ▷ Veliká trojka
 1. Autonomie
 2. Komunita
 3. Božství

- ▷ Intuice

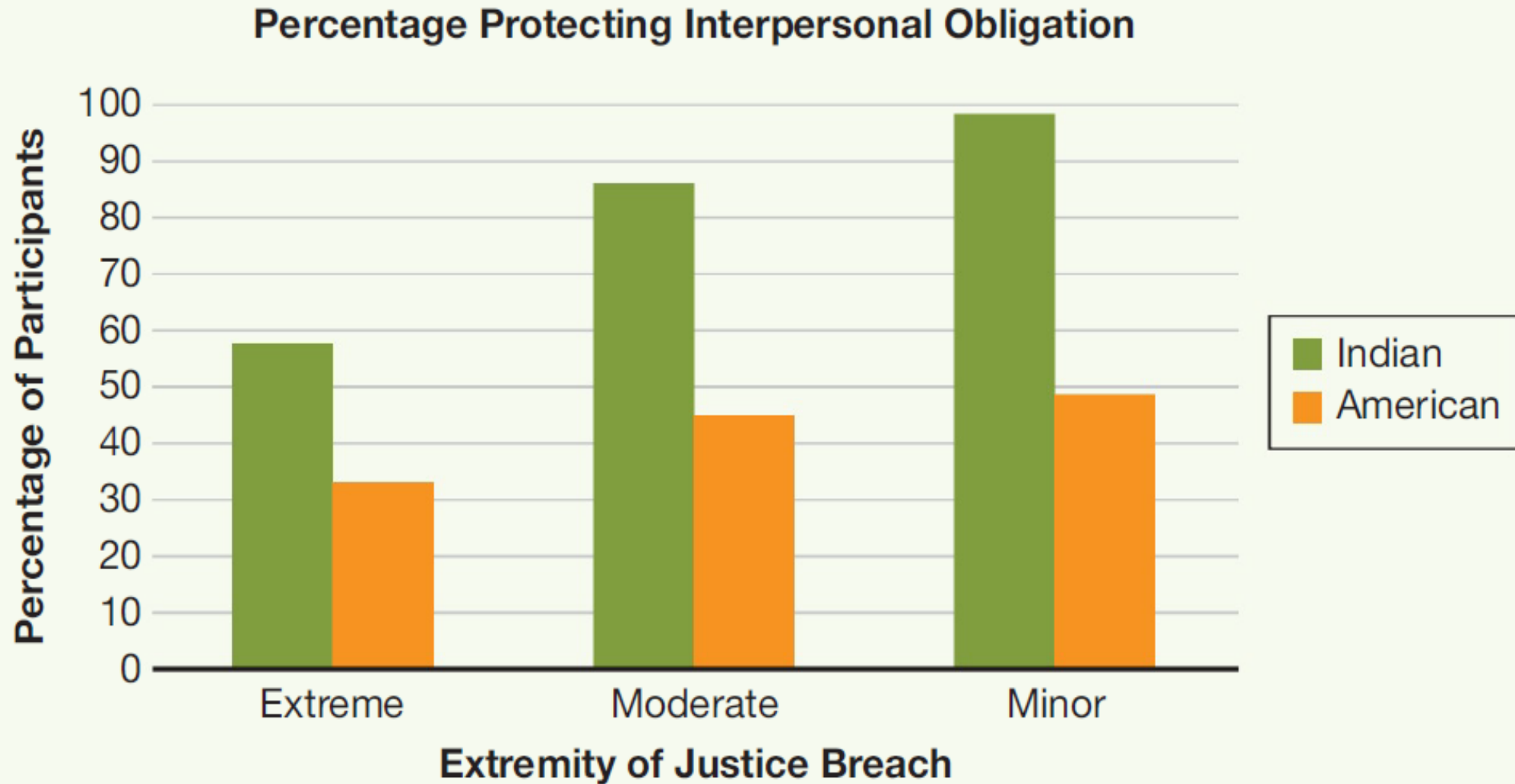

FIGURE 12.3 When interpersonal and justice obligations conflict, Indians tend to prefer protecting interpersonal obligations, whereas Americans tend to prefer protecting justice obligations.

„Jedné rodině přejedou před domem psa. Jeho majitelé se doslechli, že psí maso je lahůdka, a tak zvíře naporcují, uvaří a snědí k večeři. Nikdo je při tom nevidí.“

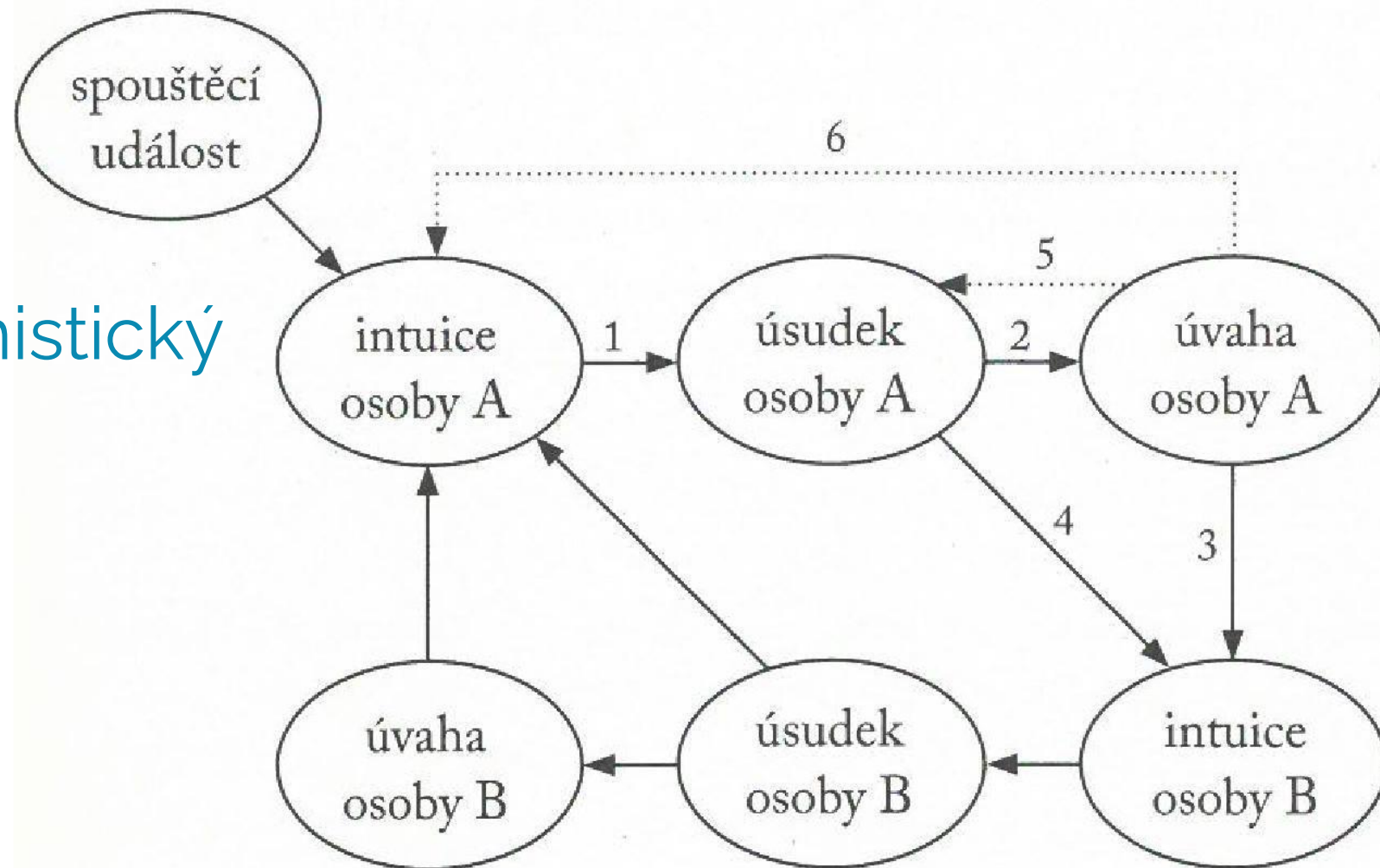
„Jistý muž si jednou týdně zajde do supermarketu a koupí si tam kuře. Ale ještě než ho dá vařit, má s ním pohlavní styk. Potom kuře uvaří a sní.“

Haidt: teorie základů morálky

- ▷ Neškodná porušení tabu
 - ▷ Nativismus
 - ▷ Kulturní učení
 - ▷ Sociálně-intuicionistický model (SIM)
- ▷ Pluralismus
 - Péče/újma
 - Férovost/podvádění
 - Loajalita/zrada
 - Autorita/podvratnictví
 - Posvátnost/znesvěcení

	Péče /újma	Férovost /podvádění	Loajalita /zrada	Autorita /podvratnictví	Posvátnost /znesvěcení
Adaptační požadavek	Chránit děti a starat se o ně	Sklízet výhody dvoustranného partnerství	Vytvářet soudržné koalice	Utužovat prospěšné vztahy uvnitř hierarchií	Vyhýbat se kontaminantům
Původní spouštěče	Utrpení, úzkost nebo stav nouze vyjádřený vlastním dítětem	Podvádění, spolupráce, klamaní	Hrozba nebo výzva pro skupinu	Znaky dominance a podřízenosti	Odpad, nakažení lidé
Aktuální spouštěče	Lachtaňátka, roztomilé postavičky	Manželská věrnost, rozbité prodejní automaty	Sportovní týmy, státy	Šéfové, vážení odborníci	Tabu ideje (komunismus, rasismus)
Charakteristické emoce	Soucit	Hněv, vděčnost, provinilost	Skupinová hrdost, zlost na zrádce	Respekt, strach	Znechucení
Související ctnosti	Dobrosrdečnost, vlídnost	Férovost, spravedlnost, důvěryhodnost	Loajalita, vlastenectví, sebeobětování	Poslušnost, podrobivost	Střídmost, cudnost, bohabojnost, čistotnost

Sociálně-intuicionistický model (SIM)

Čtyři hlavní spojnice:

- 1) Intuitivní úsudek
- 2) Dodatečná úvaha
- 3) Přesvědčování logickou argumentací
- 4) Sociální ovlivňování

Dvě vzácněji využívané spojnice:

- 5) Úsudek podložený argumenty
- 6) Osobní reflexe

Haidt, J. (2013). *Morálka lidské mysli: proč lidstvo rozděluje politika a náboženství*. Praha: Dybbuk, str. 75.